

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1936 kl. 3 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9,
angående veterinärers uppträdande såsom ombud för
kreatursförsäkringsanstalter.*

I en inom andra kammaren väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 278, har herr *Nyblom* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels att veterinärernas förhållande till kreatursförsäkringsanstalterna blir föremål för utredning samt dels om framläggandet av de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från medicinalstyrelsen och försäkringsinspektionen, varjämte riksförbundet landsbygdens folk beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen har i huvudsak anfört följande:

»Medicinalstyrelsen, som över en till styrelsen remitterad hemställan till Kungl. Maj:t från hushållningssällskapens ombuds möte år 1935 om utredning i samma inför ombudsmötet väckta ärende berett svenska veterinärläkarföreningen tillfälle att över denna hemställan inkomma med utlåtande, tillåter sig härmed överlämna en avskrift av detta föreningens yttrande.

Med vitsordande av veterinärläkarföreningens utredning, varav framgår att i motionen avsedda uppdrag som ombud numera knappast förefinnas och under alla förhållanden äro genom allt flitigare anställande av särskilda försäkringsanskaffare (agenter) stadda på snabb avskrivning, får medicinalstyrelsen erinra om det i 3 § punkt 2 allmänna avlöningsreglementet (nr 270 år 1925) stadgade förbudet för tjänsteman att med sin befattning förena annan tjänstebefattning av vad slag det vara må. Sålunda kan ej en läsveterinär och ej heller en distriktsveterinär efter ingången av år 1934, då sistnämnda befattningshavare underkastades nämnda reglementes bestämmelser, utan medicinalstyrelsens medgivande emottaga uppdrag som agent eller betalt ombud åt kreatursförsäkringsbolag. Dylikt tillstånd har efter nämnda tidpunkt ej medgivits.

Emellertid torde man icke enligt medicinalstyrelsens förmenande kunna frångå en tjänsteveterinär rätt att i djurförsäkringsangelägenheter liksom rörande djurens vård i övrigt lämna djurägarna de enligt hans uppfattning bästa råd. Att han därvid på förfrågan av en rådsökande föreslår ett försäkringsbolag, som erbjuder djurägaren största tryggheten mot förluster

till billigaste eller åtminstone mest stabila premier torde vara naturligt. Önskar en djurägare däremot en besiktning för försäkring i ett bestämt angivet bolag, hör det nog till rena undantagsfallen, om veterinären begagnar tillfället att i övertalningssyfte framhäva fördelarna hos ett annat bolag.

På grund av vad ovan anförts tillåter sig medicinalstyrelsen hemställa att ovannämnda motion måtte av utskottet lämnas utan avseende.»

Försäkringsinspektionen anförde huvudsakligen:

»Genom remiss till husdjursförsäkringsföretagens förening har försäkringsinspektionen berett nämnda förening tillfälle att avgiva yttrande i anledning av förevarande motion. I det från föreningen inkomna yttrandet, som härmed överlämnas, behandlas den föreliggande frågan uteslutande ur *allmänhetens* synpunkt. I anslutning härtill uttalar föreningen, att den icke har sig bekant något fall, då det ens påståtts, att en försäkringstagares intressen blivit lidande på att veterinären varit ombud för någon eller några kreatursförsäkringsanstalter. Däremot synes det föreningen som om det för den djurägande allmänheten vore förenat med många och lätt påvisbara fördelar, att veterinärerna biträda allmänheten med insändande av försäkringar. Att dessa härför uppbära en mindre ersättning från vederbörande försäkringsanstalter torde enligt föreningens uppfattning icke skäligen kunna göras till föremål för anmärkning.

Under hänvisning till vad föreningen i annat sammanhang anfört vill försäkringsinspektionen vitsorda, att en veterinär såsom ombud för ett kreatursförsäkringsbolag i så måtto intager en annan ställning än vanliga ackvisitörer att veterinären kan vara ombud för flera dylika bolag samtidigt. Den omständigheten, att en veterinär förmedlar försäkringar till ett bolag, utgör sålunda intet hinder för honom att förmedla försäkringar även till andra bolag. Detta förhållande behöver emellertid icke utsluta, att en veterinär av en eller annan anledning icke önskar förmedla försäkring till visst eller vissa bolag, i vilket fall veterinärens inställning givetvis kan komma att spela en icke oväsentlig roll i *konkurrensen* mellan de berörda bolagen inom veterinärens verksamhetsområde. Huruvida sistnämnda förhållande är till fördel för allmänheten eller icke är ett spörsmål, som är svårt att bedöma. Inspektionen återkommer härtill längre fram.

Anledningen till att förmedling av försäkringar i en del fall sker genom veterinär torde så gott som uteslutande vara att tillskriva den omständigheten, att det i viss utsträckning erfordras veterinärbesiktning innan försäkring beviljas. Dylik besiktning, som veterinär givetvis bör vara skyldig verkställa, betalas med visst arvode (i regel 5 kronor för häst och 3 kronor för nötkreatur). Arvodet bestrides i en del fall av försäkringsbolaget, i andra fall av djurägaren. Vid försäkring av värdefullare djur, exempelvis hingstar, där besiktningen är mera omfattande, är besiktningsarvodet högre. I anslutning till besiktningen tillämpas i regel det förfarings sättet att veterinären erhåller visst belopp, omväxlande benämnt provision, förmedlingsavgift eller expeditionsavgift, för arbetet att fylla i försäkringshandlingarna och dessas insändande. Detta belopp uppgår till 2 à 3 kronor för häst och till något

mindre för nötkreatur. Det är denna provision som medför, att en veterinär kan betraktas såsom ombud för det bolag, till vilket han insänder handlingarna i fråga och från vilket provisionen utgår, och det är lämpligheten av en dylik anordning som från motionärens sida starkt ifrågasättes.

Beträffande detta spörsmål vill inspektionen till en början framhålla, att antalet fall, där veterinärbesiktning kräves för tecknande av försäkring, har blivit allt mindre och därmed även antalet fall, där provision till veterinär utgår. Till belysande av de nuvarande förhållandena må nämnas, att inom de 9 husdjursförsäkringsbolagen med av Konungen fastställd bolagsordning (de s. k. riksbolagen) tillkommo under år 1935 nya försäkringar för omkring 50,000 hästar, av vilka endast cirka 20,000 underkastades veterinärbesiktning. Av de nötkreatur, för vilka försäkringar under samma år tecknades, torde föga mer än $\frac{1}{10}$ varit föremål för dylik besiktning. Provisionerna till veterinärer uppgingo under samma år till i runt tal 65,000 kronor, medan till andra ombud utbetalades cirka 163,000 kronor. De till veterinärer utgående provisionerna fördela sig på ett betydande antal personer. Upplyningsvis må nämnas, att det provisionsbelopp av cirka 41,600 kronor, som det dominerande bolaget på detta område förra året utbetalade, fördelades på icke mindre än 440 veterinärer.

Riksbolagens inställning till besiktningsfrågan är synnerligen olika. Medan vissa bolag kräva besiktning i praktiskt taget samtliga fall då fråga är om försäkring av hästar, finnas bolag, där endast mera sällan veterinärbesiktning förekommer vid försäkrings tecknande. Andra bolag återigen uppvisa en alltjämt stegrad frekvens av försäkringar utan veterinärbesiktning. Vad åter läns- och häradsbolagen beträffar utbetalas provision till veterinärer endast i sporadiska fall och med mycket obetydliga belopp. I många av dessa bolag förekomma överhuvud icke några provisioner alls.

Beträffande frågan om lämpligheten av veterinärer såsom ombud för kreatursförsäkringsbolag framhåller motionären, att försäkringstagaren kan hava rätt att kräva, att till hans förfogande står en sakkunnig tjänsteman, som är fristående till båda parter. Att detta krav måste tillgodoses finner försäkringsinspektionen uppenbart. Inspektionen kan dock svårigen inse, att den omständigheten, att en veterinär utöver besiktningsarvode uppbär ersättning av den storlek det här rör sig om för visst arbete med försäkringshandlingars iordningställande, skall inverka på hans objektivitet vid bedömning av inträffade skadefall. Skulle så vara fallet, inställer sig omedelbart frågan huruvida icke också det förhållandet, att ett försäkringsbolag utbetalar arvode för besiktning (i en del fall utbetalar djurägaren själv detta arvode), skulle kunna få samma menliga inverkan på vederbörandes objektiva inställning. Förbud i en eller annan form för veterinär att uppbära ersättning för insändande av försäkringshandlingar torde för övrigt vara meningslöst, såvida icke fullständig likformighet först åvägabringas i fråga om besiktningsarvode m. m. Intet hindrar nämligen, att ett försäkringsbolag upphör med utbetalandet av de nu berörda provisionerna och samtidigt tillämpar högre besiktningsarvode. Genom en dylik anordning skulle visserli-

gen veterinärens ställning såsom ombud hava upphört, men härigenom skulle icke någon ändring i själva sakfrågan hava åstadkommits.

Det är för försäkringsinspektionen bekant, att veterinärer kunna hava olika inställning till olika kreatursförsäkringsbolag. I den mån veterinärens uppfattning är mera utpräglad kan den självfallet taga sig uttryck i form av råd till djurägare beträffande valet av försäkringsanstalt. Det kan emellertid knappast antagas, att en dylik inställning sammanhänger med den här berörda provisionsfrågan. Det torde vara helt andra förhållanden än den av motionären berörda frågan, som här fälla utslaget, förhållanden, som enligt inspektionens uppfattning äro av icke ringa betydelse. Det är sålunda bland annat känt, att olika kreatursförsäkringsbolag i sin verksamhet tillämpa olika försäkringsvillkor och att de jämväl hava olika inställning till frågan om utdömande av sjuka eller skadade djur.

Riksförbundet landsbygdens folk anförde:

»Ur den djurägande allmänhetens synpunkt måste det anses vara angeläget att veterinärerna och speciellt tjänsteveterinärerna icke äro engagerade såsom ombud eller på annat sätt i kreatursförsäkringsanstalter. Veterinären har att såsom sakkunnig bedöma försäkringsfall, och det måste då anses vara av största vikt att veterinären intager en fullt självständig och opartisk ståndpunkt, så att både försäkringstagare och försäkringsgivare med fullt förtroende kunna anlita honom. Från olika håll i landet ha framförts klagomål över att ett stort antal veterinärer nu sakna denna fria ställning. Vi vilja därför förorda bifall till det yrkande, som i motionen i fråga framförts.»

Utskottet.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Före år 1934 intogo veterinärerna, med undantag likväl av de jämförelsevis fåtaliga länsveterinärerna, en annan ställning än efter tillkomsten av 1933 års lagstiftning. Efter ingången av år 1934 äro de att anse såsom stats-tjänstemän i helt annan betydelse än förut och härmed följde ock, att 1925 års allmänna avlöningsreglemente med däri stadgat förbud mot bisysslor, i den mån ej särskilt tillstånd därtill inhämtats, blev på dem tillämpligt. Dylikt tillstånd för läns- eller distriktsveterinär att emottaga uppdrag som agent eller betalt ombud åt kreatursförsäkringsbolag har ej efter ingången av år 1934 av medicinalstyrelsen medgivits.

Av den förebragta utredningen framgår emellertid, att veterinärer, utan att vara anställda såsom ombud för försäkringsbolag, förmedla försäkringar, oftast i samband med besiktning, varvid av försäkringsbolagen utbetalas visst belopp i form av provision, förmedlingsavgift eller expeditionsavgift för arbetet med försäkringshandlingarna. Dylika provisioner till veterinärer uppgingo år 1935 till i runt tal 65,000 kronor, varav ett bolag till 440 veterinärer utbetalade cirka 41,600 kronor. I detta sammanhang bör också erinras om att nu gällande veterinärtaxa (Sv. förf.saml. 1933:630) ej lär lägga hinder i vägen för veterinär att utfå högre belopp än i taxan anges vid förrättning för reglerande av mellanhavande mellan försäkringsanstalt och kreatursägare.

Det nuvarande tillståndet på kreatursförsäkringens område kan giva anledning till åtskilliga slitningar och missnöje. Såsom exempel kan nämnas sättet att uttaga försäkringspremien i efterskott å kronodebetsedeln, varigenom om en försäkringstagare råkar komma på restlängd med sina kronoutskylder, hans kreatur under tiden från försäkringsbolagets sida betraktas som oförsäkrade.

I motionen har påtalats försäkringsbolagens förfarande att betala provisioner till veterinärerna, ett förhållande, som lätt kan leda till att bland försäkringstagarna sprides misstro till veterinärernas oberoende av försäkringsanstalterna. Ett lösgörande av tjänsteveterinärerna från sådant ekonomiskt förhållande till försäkringsbolagen skulle utan tvivel med hänsyn till veterinärernas ställning som statens tjänare vara till gagn och skingra eventuella farhågor för partiskhet vid bedömning av försäkringsfall.

Såsom framgår av medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet är emellertid denna fråga redan underställd Kungl. Maj:ts prövning genom hemställen om utredning från hushållningssällskapens ombuds möte så sent som år 1935.

Utskottet finner vad motionären anför väl vara värt beaktande och instämmer i motionens syfte. Men då frågan som nämnt redan i annan ordning blivit föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, hemställer utskottet,

att motion nr 278 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 mars 1936.

På utskottets vägnar:

OTTO WALLÉN.

Närvarande: herrar Wallén, Arnemark, Hällgren, Fält, Johansson i Djursnäs, Petersson i Storgården, Englund*, Hansson i Rubbestad, Hansson i Vännäsby och Back.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.